

PÄÄTÖS

PU1425A

Etelä-Suomi

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue

18.5.2011

ESAVI/1220/05.07.05/2011

Sg/ank

Helsingin kaupunki
Kaupunginhallitus

VALVONTAPÄÄTÖS

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
25. 05. 2011	
Dnro/Dnr	KAS 2011-409
Tehtäväluokka	33
Uppgiftklass	

ASIA

Aluehallintovirastojen ja Sosiaali- ja terveystieteiden valvontaviraston (Valvira) tehtävänä on huolehtia terveydenhuollon toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta siten kuin siitä säädetään 1.5.2011 lähtien terveydenhuoltolaissa ja sitä ennen erikoissairaanhoidolaissa, johon 1.3.2005 lähtien lisättiin säädökset hoitoon pääsystä. Aluehallintoviranomaiset seuraavat yhdessä Valviran kanssa hoitoon pääsyn toteutumista erillisen valvontaohjelman avulla. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kerää valvontaa varten tarvittavat tiedot hoitoon pääsyn toteutumisesta.

THL:n joulukuussa 2010 keräämien tietojen mukaan Helsingin terveyskeskuksen fysiatrian ja psykiatrian erikoisalalla yli viisi prosenttia lähettestä käsiteltiin vasta kolmen viikon jälkeen. Lisäksi sisätauti-, neurologian, fysiatrian ja psykiatrian erikoisaloilla oli todettu hoitoa yli kuusi kuukautta tai lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa yli kolme kuukautta odottaneita potilaita yli 10 % jonossa olevista ja lukumääräisesti yli 10 potilasta.

SELVITYKSET

Helsingin kaupunginhallituksen pöytäkirjanotteen 4.4.2011 mukaan Helsingin terveyskeskus on toimittanut kaikki THL:n edellyttämät tietosisällöt ensimmäisen kerran 30.4.2010 tilanteesta THL:n veloitettua Helsingin terveyskeskusta toimittamaan kaikki tiedot virheestä riippumatta. Tietojen virheellisyyttä on havaittu sekä hoitoa odottavien poikkileikkaustiedoissa että lähetteen käsittelyajoissa. THL:lle on ilmoitettu erillisin saatekirjein virheellisyyksistä, mutta tietojen julkaisuun näillä kirjeillä ei ole ollut vaikutusta.

Selvityksen mukaan Helsingin terveyskeskuksen potilastietojärjestelmä on Pegasos. Siinä erikoissairaanhoidon hoitotakuuseen liittyvät tiedot kerätään lähetteen käsittelyyn, johon viennin, jonosta tehdyn ajanvarauksen ja vastaanoton tapahtumatiedoista. Jotta tarvittavat tiedot saataisiin automaattisesti tietojärjestelmään, pitää Pegasoksessa lähetteen

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 020 636 1040
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Salpausselänkatu 22
PL 301, 45101 Kouvola

käsittelyn, jonoon viennin, ajanvarauksen ja vastaanoton kytkeytyä toisiinsa. Jos lähete on arvioitu hoitotakuun piiriin kuuluvaksi, tietojärjestelmä varmistaa hoitopäätöksen tekemisen, ja kun hoitopäätös on tehty, hoidon aloittamisen.

Terveyskeskuksen tietojärjestelmän mukaan helmikuussa 2011 kaikista fysiatrian erikoisalalla käsitellyistä 172 läheteestä 167 (97 %) käsiteltiin kolmessa vuorokaudessa. Yli 21 vuorokautta käsittelyä odottaneita lähetteitä oli viisi (2,9 %). Samassa kuussa psykiatrian 180 käsitellyistä läheteestä 150 (23 %) käsiteltiin kolmessa vuorokaudessa. Yli 21 vuorokautta käsittelyä odottaneita oli viisi (2,8 %). Selvityksen mukaan osa läheteiden käsittelyaikaisten viiveistä selittyy käyttäjästä riippumattomasta Pegasos-potilastietojärjestelmästä johtuvasta läheteen käsittelypäivävirheestä, josta on oltu yhteydessä järjestelmän toimittajaan.

Selvityksen mukaan potilaiden odotusajoista ei saada täysin luotettavaa tietoa tietojärjestelmästä muun muassa tietojen kirjaamisen epätarkkuuksista johtuen. Helsingin terveystieteiden keskus on ilmoittanut THL:n pyytämät erikoissairaanhoidon hoitotakuutiedot 31.12.2010 tilanteesta. Ilmoitetuissa tiedoissa oli 221 yli 180 päivää hoitoa jonottanutta potilasta. Sittemmin näiden kaikkien hoitoa odottaneiden potilaiden tilanne on potilaskohtaisesti käyty läpi eikä selvityksen mukaan kukaan odottanut todellisuudessa hoitoa. Potilaat olivat jääneet roikkumaan hoitoa odottavien jonoon, jos esimerkiksi lähete ei kuulunut hoitotakuun piiriin tai hoitotakuu oli keskeytynyt tai potilaan hoito oli toteutunut irrallaan läheteen käsittelystä tai esimerkiksi hoidon aloitusta ei oltu merkitty.

Helmikuun 2011 tilanteen mukaan sisätaudeissa 76 %:ssa hoito toteutui alle kolmessa kuukaudessa ja yli kuusi kuukautta odottaneita oli 9 henkilöä (1 %). Neurologiassa 13 potilasta (12 %) oli odottanut hoitoa yli 6 kuukautta. Fysiatriassa yli kuusi kuukautta odottaneita ei ollut ja psykiatrian helmikuussa 2011 toteutuneista 123 hoidosta kaikki olivat toteutuneet alle kolmessa kuukaudessa.

Selvityksen mukaan sisätautien lähetemäärät ovat kasvaneet erityisesti gastroenterologian ja kardiologian aloilla muun muassa väljentyneiden tähytystutkimusindikaatioiden vuoksi. Samanaikaisesti henkilöstövoimavarat ovat lisääntyneet tutkimusmääriä vähemmän. Helsingin terveystieteiden keskuksen neurologian poliklinikka vastaa muistihäiriöpotilaiden ja 65 vuotta täyttäneiden potilaiden neurologista palveluista sairaanhoitopiirin kanssa tehdyn työnjaon mukaisesti. Neurologian erikoisalalla hoitotakuun piiriin kuulumatonta kuntoutuspoliklinikkatoimintaa on vahvistettu, mikä painopisteen muutos on heijastunut muuhun neurologiseen toimintaan. Neurologian erikoisalalle tulee paljon kiireellisiä lähetteitä, jolloin selvityksen mukaan hoitotakuun piirissä olevien potilaiden odotusajat pidentyvät.

Selvityksen mukaan paksusuolen tähytystutkimusjonoa on lyhennetty 1.4.2011 lähtien palvelusetelikokeilulla. Lisäksi lisätyöllä lyhennetään kolonoskopia-, gastroskopia- ja sydämen ultraäänitutkimusjonoja. Samalla kaupunginsairaaloiden välistä yhteistyötä eri sisätautipoliklinikoiden välillä on tehostettu ja tutkimusindikaatioita ja hoitokriteereitä yhtenäistetty. Neurologiassa osa läheteistä käsitellään sähköisenä konsultaationa ja osalle potilaista varataan puhelinaika. Fysiatriassa toimintaa

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIIRASTO

puh. 020 636 1040
 fax 03 570 8002
 kirjaamo.etela@avi.fi
 www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
 Birger Jaarlin katu 15
 PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
 Ratapihantie 9
 PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
 Salpausselänkatu 22
 PL 301, 45101 Kouvola

on tehostettu keskittämällä toiminta kolmelta alueelta poliklinikalla yhdelle fysiatrian poliklinikalle ja noin 10 % läheteistä muutetaan sähköiseksi konsultaatioiksi. Lisäksi hoitotakuun kirjaamiseen kiinnitetään jatkuvasti huomioita tilastovirheiden vähentämiseksi. Keväällä 2011 poliklinikkahenkilökunnalle järjestetään seminaari hoitotakuun kirjaamisen tarkentamiseksi ja yhtenäistämiseksi.

Selvityksen mukaan hoitotakuupotilaat saavat 21 vuorokauden sisällä ajanvarauskirjeen, jossa on poliklinikka-aika jo annettuna tai siinä kerrotaan, milloin potilas tulee saamaan ajan kuukauden tarkkuudella. Mikäli aika siirtyy poliklinikoista johtuvista syistä, potilaaseen otetaan yhteyttä joko uudella ajanvarauskirjeellä tai puhelimitse.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu

Etälä-Suomen aluehallintovikaston saaman selvityksen mukaan Helsingin terveyseskeskuksen erikoissairaanhoidon toiminta toteutuu hoitoon pääsyä koskevien säännösten mukaisena. Asia ei siten anna aluehallintovikastolle aihetta enempään.

Perustelut

Erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyä koskeva säännös oli 30.4.2011 saakka erikoissairaanhoidolain 31 §:ssä. Pykälä on 1.5.2011 kumottu erikoissairaanhoidolain muutoksella (1328/2010). Erikoissairaanhoidolain 31 §:n mukaan kiireellisen sairaanhoidon tarpeessa olevalle henkilölle tuli antaa hänen sairaudentilaansa edellyttämä hoito välittömästi. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä vastasi siitä, että sekä kiireellisen että läheteeseen perustuvan hoidon tarpeen arviointi ja hoito järjestettiin yhtenäisin lääketieteellisin tai hammaslääketieteellisin perustein. Hoidon tarpeen arviointi tuli aloittaa kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete oli saapunut sairaanhoidopiirin sairaalaan tai muuhun sen toimintayksikköön. Hoidon tarpeen arvioinnin perusteella lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito tuli järjestää ja aloittaa hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä kun hoidon tarve oli arvioitu. Lasten ja nuorten terveysespalveluissa tehdyn hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi todettu hoito tuli järjestää hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kolmen kuukauden kuluessa, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellyttäneet. Jos sairaanhoidon kuntayhtymä ei voinut itse antaa hoitoa 1 ja 3 momentin mukaisesti, tuli sen hankkia hoito joltain muulta palvelun tuottajalta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtion osuudesta annetun lain 4 §:n mukaisesti. Lisäksi terveydenhuollon toimintayksikön tuli julkaista tiedot edellä mainituista odotusajoista.

Toukokuun 2011 alusta voimaan tullessa terveydenhoitolaissa säädetään hoitoon pääsystä. Terveyseshoitolain 50 §:ssä säädetään kiireelliseen hoitoon pääsystä, 51 §:ssä perusterveydenhuollon hoitoon pääsystä, 52 §:ssä erikoissairaanhoidon hoitoon pääsystä, 53 §:ssä hoitoon pääsystä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, 54 §:ssä kunnan tai sairaanhoidopiirin kuntayhtymän velvollisuudesta hankkia palveluja muualta ja 55 §:ssä odotusaikojen julkaisemisesta.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 020 636 1040
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Salpausselänkatu 22
PL 301, 45101 Kouvola

Terveysthuoltolaissa hoidon tarpeen arvioinnin aloittamista ja hoidon järjestämistä koskevat aikarajat ovat pysyneet ennallaan suhteessa erikoissairaanhoidolakiin. Terveysthuoltolain 52 §:ään on lisätty säännös siitä, että jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia, on arviointi ja tarvittavat tutkimukset toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut sairaanhoitopiiriin sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön. Terveysthuoltolain 53 §:n mukaisesti lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa aikaraja on kuusi viikkoa. Samassa pykälässä on täsmennetty, että lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä *alle 23-vuotiaille* hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellytä.

Terveysthuoltolain 55 §:ssä säädetään odotusaikojen julkaisemisesta ja veloitetaan julkaisemaan tiedot neljän kuukauden välein kustakin terveysthuollon toimipisteistä erikseen. Tiedot voi julkaista Internetin lisäksi muulla kunnan tai kuntayhtymän päättämällä tavalla.

Valtioneuvoston hoitoon pääsyä koskevan asetuksen 2 §:n mukaan hoidon tarpeen arvioinnissa selvitetään yhteydenoton syy, sairauden oireet sekä niiden vaikeusaste sekä kiireellisyys yhteydenottojen kertomien esitietojen tai lähetteen perusteella. Hoidon tarpeen arviointi voidaan tehdä myös puhelintulona. Asetuksen 4 §:n mukaan hoidon aloittamisesta päätettäessä tulee ottaa huomioon potilaan terveydentila, toimintakyky ja sairaus sekä niiden ennakoitavissa oleva kehitys. Jos kunta tai kuntayhtymä ei voi itse antaa tarvittavaa hoitoa erikoissairaanhoidolaissa säädettyissä enimmäisajoissa, sen on viivytystä ja enimmäisaikojen puitteissa järjestettävä potilaalle mahdollisuus saada kyseessä oleva hoito muilta palvelun tuottajilta. Asetuksen 5 §:n mukaan terveysthuollon toimintayksikön tuli julkaista tiedot odotusajoista erikoisaloin vähintään puolivuositain Internetissä, tiedotteella tai muulla vastaavalla tavalla. Tietojen julkaisemisessa tuli ottaa huomioon että se kattaa mahdollisimman laajasti alueen väestön.

Helsingin kaupunginhallitukselta saadun selvityksen mukaan suurin osa ilmoitetuista viivästyneistä lähetekäsittelyistä oli Pegasos-potilastietojärjestelmän käyttäjästä riippumattomia käsittelypäivävirheitä, joiden suhteen terveyskeskus on ollut yhteydessä tietojärjestelmän toimittajaan. Koska Helsingin terveyskeskuksessa on jo ryhdytty tarvittaviin toimenpiteisiin lähetteen käsittelyn parantamiseksi, ei asia anna aiheita aluehallintovirastolle enempään.

Saadun selvityksen perusteella Helsingin terveyskeskuksen erikoissairaanhoidon 31.12.2010 ilmoittamista, hoitoa yli 180 vuorokautta jonottaneista potilaista ei kukaan todellisuudessa jonottanut yli kuutta kuukautta, vaan potilaskohtaisen selvityksen perusteella kaikilla erikoisaloin hoitoa odottaneita on kirjautunut väärin tai jäänyt virheellisesti jonottamaan. Selvityksen mukaan hoitoon pääsy Helsingin terveyskeskuksen erikoissairaanhoidossa toteutuu hoitoon pääsyä koskevien säännösten mukaisena eikä asia siten anna aluehallintovirastolle aiheita enempään.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 020 636 1040
 fax 03 570 8002
 kirjaamo.etela@avi.fi
 www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
 Birger Jaarlin katu 15
 PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
 Ratapihantie 9
 PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
 Salpausselänkatu 22
 PL 301, 45101 Kouvola

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen ei hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin mukaan voi hakea valittamalla muutosta.

LISÄTIETOJA

Aluehallintoylilääkäri Jaana Mäkelä, puh. 040 488 0510

Sosiaali- ja terveydenhuoltoyksikön päällikkö

Kirsti Riihelä
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kirsti Riihelä

Aluehallintoylilääkäri

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Jaana Mäkelä

JAKELU

Helsingin kaupunki, kaupunginhallitus

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 020 636 1040
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Salpausselänkatu 22
PL 301, 45101 Kouvola